

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Opava 3.4.2012
čj. SRS 013830/2012

Oblastní odbor SRS

Jaselská 552/16

746 82, Opava

Zpráva č. 2 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 19.3.–1.4.2012

1. Počasí

Maximální teploty se v polovině období vyšplhaly na 18 °C a v jižních částech oblasti až na 20 °C, avšak ráno byly teploty většinou blízko bodu mrazu a místy i níže. Střídalo se jasno, oblačno až zataženo avšak po většinu období bez jakýchkoliv srážek. Na většině míst byly slabé srážky zaznamenány 19.3. a pak až 29.3., v jižní části oblasti však na mnohých místech mezi 9.3. a 29.3. nespadla ani kapka. Koncem období se výrazně ochladilo, bylo větrno s občasnými sněhovými přeháňkami. Slabá, často jen nesouvislá sněhová pokrývka se udržela jen dočasně ve středních a vyšších polohách.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Na počátku vegetace jsou výskyty škodlivých organismů až na výjimky slabé. Na ozimých obilninách a řepce přetrvávají zbytky podzimních infekcí houbovými chorobami. Jsou zachycovány první výskyty blýskáčků a krytonosců v porostech ozimých řepok, u krytonosců jsou v jižní části oblasti lokálně i silné a byly již ošetřeny insekticidy. Přihnojení ozimů je většinou už ukončeno. V současné době se sejí jařiny, někde už i cukrovka a hrách, začala výsadba brambor. Pozemky s vymrzlými porosty ozimů se znovu osévají jarními obilninami, u některých se ještě čeká na definitivní rozhodnutí o jejich osudu.

OBILNINY

Porosty poškozené mrazem regenerují, některé bohužel jen částečně. Situace je různá pozemek od pozemku. Nejvíce byly poškozeny ozimé pšenice, méně ječmeny. Zatímco v okresech Bruntál a Jeseník byly zaorávky minimální nebo žádné, tak např. v okresech Karviná a Ostrava zaorali 290 ha ozimých pšenic a 104 ha ozimého ječmene, v okrese Šumperk 530 ha ozimých pšenic, v okrese Přerov (nejvíce v okolí Přerova) je předpoklad zaorání přibližně 20 % ozimé pšenice a v okresech Olomouc a Prostějov 10 % ozimů. U některých porostů se stav postupnou regenerací zlepšuje, u jiných přispělo ke špatné regeneraci delší období beze srážek a pravděpodobně některé z nich budou ještě zaorány.

PŠENICE OZIMÁ (RF 21 první odnož viditelná – **29** devět a více odnoží viditelných **BBCH)**

Slabé zbytky podzimní infekce tečkované listové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*) na starších listech zaznamenali 28.3. v okresech Nový Jičín (Kunín) a Přerov (Nelešovice).

Střední až ojediněle silný výskyt růžové sněžné plísňovitosti obilnin (*Monographella nivalis*) zjistili na více porostech v lokalitě Javorník-Ves v okrese Jeseník.

Hodnocení napadení rostlin se provádí v době začínající jarní vegetace a koncem odnožování (fáze 29–30 BBCH) sledováním poškození porostu při úhlopříčném průchodu. Za škodlivé můžeme považovat napadení 5 a více % rostlin.

Chemická ochrana se nepředpokládá, přednost by měla dostat opatření podporující rychlou regeneraci porostu (dostatečná výživa dusíkem, podpora odnožování), případně vyvlastění napadených rostlin u silně napadených porostů.

Z chorob pat stébel převládají výskyty **obecné krčkové a kořenové hniloby (Giberella spp.)**, v okresech Jeseník (Javorník-Ves) a Olomouc (Štěpánov) lokálně až střední.

Napadení listové pochvy se hodnotí koncem odnožování (29–30 BBCH) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Pro každou průměrnou odnož z jednotlivých rostlin se určí zvlášť stupeň napadení.

Účinnost ošetření fungicidy proti chorobám ze skupiny Giberella spp. je ale sporná.

Střední výskyty **hraboše polního (Microtus arvalis)** zaznamenali v okrese Olomouc (Děřichov, Přovice, Střelice).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů na počátku a na konci vegetace.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem $4 \times 250 \text{ m}^2 = 1000 \text{ m}^2$) a vynásobením desetkrát.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby, České inspekci životního prostředí a rostlinolékařské správě a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

Lokálně silné zaplevelení zejména **rozrazilý (Veronica spp.)**, **penízkiem rolním (Thlapsi arvense)**, **kokoškou pastuší tobolkou (Capsella bursa-pastoris)**, **svízeli přítulou (Galium aparine)**, **chundelkou metlicí (Apera spica-venti)**, **heřmánky (Matricaria spp.)**, **merlíky (Chenopodium spp.)** a **violkou rolní (Viola arvensis)** na pozemcích bez podzimního ošetření herbicidy zjistili v okrese Jeseník (Javorník-Ves). Velmi silné zaplevelení **úhorníkem mnohohlávkovým (Descurainia sophia)** zaznamenali v okrese Opava (Kobeřice).

JEČMEN OZIMÝ (RF 14 čtvrtý list rozvinutý – 30 začátek sloupkování BBCH)

Z chorob pat stébel opět převládají výskyty **obecné krčkové a kořenové hniloby (Giberella spp.)**, v okrese Olomouc (Štěpánov) je výskyt lokálně až střední.

Způsob pozorování a indikace ochrany viz pšenice ozimá.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 15 pátý pravý list viditelný – 50 hlavní květenství již viditelné, těsně obklopené nejvyššími listy BBCH)

Mrazem poškozené porosty až na výjimky dobře regenerují a zaorávek je významně méně než u ozimých obilnin. V okresech Karviná a Ostrava zaorali 82 ha, v okrese Olomouc představují zaorávky asi 15 % výměry, dalších 20 % je silně prořídých. V okrese Přerov je v současné době zaoráno 10 % výměry, ale předpokládá se, že další zaorávky mohou následovat. Ve zbývajících okresech jsou zaorávky minimální, porosty slušně regenerují, ale některé jsou dosti řídké.

V okresech Jeseník (Javorník-Město) a Opava (Otice) lokálně zaznamenali **praskání kořenového krčku**.

Ojedinelé střední výskyty **fomového černání stonku řepky (Leptosphaeria maculans)** zaznamenali v okrese Jeseník (Bílý Potok, Javorník-Město).

Ve všech okresech byly zachyceny v Mörickeho miskách první výskyty **krytonosce čtyřzubého (Ceutorhynchus pallidactylus)**: 16.3. v okrese Prostějov (Němčice), 20.3. v okrese Přerov (Prosenice, Moštěnice), 21.3. v okrese Opava (Otice), 23.3. v okresech Bruntál (Krnov), Frýdek-Místek (Hodoňovice) a Karviná (Dolní Lutyně), 26.3. v okresech Jeseník (Javorník-Město) a Olomouc (Nemilany), 28.3. v okresech Nový Jičín (Kunín) a

Šumperk (Bludov). Hromadný přelet probíhal v období 20.–28.3., kdy byly na stejných lokalitách zaznamenány střední výskyty imag v okresech Karviná a Opava a silné výskyty v okresech Nový Jičín, Olomouc, Prostějov a Přerov.

První výskyty **krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*)** byly zachyceny 16.3. v okrese Olomouc, 20.3. v okrese Prostějov a 23.3. v okresech Bruntál a Přerov, výskyt v okrese Olomouc byl hodnocen jako silný.

Pozorování imag krytonosce čtyřzubého a řepkového se provádí dvakrát týdně ve 2 Mörickeho miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu. Optické lapáky se umístí na protilehlé strany, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou, pro snížení povrchového napětí se kápne do každé misky saponátový prostředek. Proti zamrznutí se může přidat lžice kuchyňské soli.

Ošetření se provede při průměrném výskytu 5 a více brouků na 1 misku za 1 den, u krytonosce řepkového při průměrném výskytu 3 a více brouků na 1 misku za 1 den.

První ojedinělý výskyt imaga **krytonosce šešulového (*Ceutorhynchus obstrictus*)** byl zaznamenán v okrese Opava 21.3.

Výskyt brouků se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od kvetení řepky (asi 30 % květů na hlavním stonku otevřených) do plného květu (asi 50 % květů na hlavním stonku otevřených, první korunní plátky již opadávají), fáze 63-65 BBCH, a jednou týdně v období dokvétání (velké množství korunních lístků již opadlo) do konce květu, fáze 67–69. Kontroluje se namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je v průměru 1 a více brouků na 1 rostlinu.

Společně s krytonosci byla v období 20.–26.3. v miskách zjištěna první imaga **blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*)** prakticky ve všech okresech. Výskyty v porostech jsou zatím velmi slabé.

Výskyt brouků se sleduje jednou týdně od dosažení teploty 9 °C ve 14 hodin do začátku květu řepky. Hodnotí se počet brouků na 50 vrcholových květenstvích.

Ošetření se provede u porostů, kde je v průměru více než 300 brouků na 100 vrcholových květenství.

Střední výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byly zjištěny v okresech Nový Jičín (Kunín) a Olomouc (Dubčany, Senice na Hané, Seničky, Újezd, Želechovice).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá.

OKOPANINY

ŘEPA (RF 00 suché semeno BBCH)

Líhnutí zakladatelek **mšice makové (*Aphis fabae*)** ze zimních vajíček na brslenech bylo zaznamenáno 27.–28.3. v okresech Bruntál (Osoblaha), Frýdek-Místek (Staříč), Jeseník (Javorník), Karviná (Dolní Lutyně), Olomouc (Litovel) a Přerov (Penčice).

Ošetření se signalizuje u semenaček při zjištění prvních larev mšice makové se základy křídel, u technické cukrovky při ukončení hlavního přeletu, tj. když 95 % okřídlených mšic opustilo brsleny.

PÍCNINY

VOJTĚŠKA

Silný výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl zaznamenán v okrese Opava (Větrkovice).

Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá.

JETELOTRÁVA

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** zjistili v okrese Olomouc (Přovice).
Způsob pozorování a indikace ochrany proti hraboši polnímu viz pšenice ozimá.

OVOCNÉ DŘEVINY

Mimo střední a vyšší polohy pokračuje líhnutí přezimujících škůdců ze zimních vajíček, především svilušek. Na celém území převládají slabé výskyty, silnější výskyty jsou zjišťovány

hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 00 zimní dormance – 07 počátek praskání pupenů BBCH)

Střední výskyt vajíček **svilušky ovocné (Panonychus ulmi)** byl zjištěn v okrese Jeseník (Javorník-Město, Javorník-Ves) na insekticidy neošetřovaných stromech v zahradách a stromořadích.

Líhnutí vajíček svilušky ovocné se sleduje 1x týdně od fenofáze rašení (53 BBCH). Na pěti náhodně vybraných místech výsadby se odebere na počátku rašení po jedné větvičce s vajíčky svilušky. Z každé větvičky se odřízne štítek kůry obsahující cca 100 vajíček a opatrně (aby se vajíčka nepoškodila) se přilepí štěpařským voskem apod. na podložní mikroskopické sklíčko nebo na dřevěnou destičku. Kolem štítku se vytvoří souvislý rámeček nanesením lékařské vazelíny, podložní sklíčka nebo dřevěné destičky (celkem pět) se zavěsí na pěti různých místech sadu do korun stromů a pravidelně se sleduje průběh líhnutí.

Ošetření akaricidy proti svilušce se signalizuje při zjištění 70–75 % vylíhlých larev ze zimních vajíček na neošetřených stromech.

Střední výskyt vajíček **mšic (Aphididae)** byl zjištěn v okrese Jeseník (Javorník-Město, Javorník-Ves) na insekticidy neošetřovaných stromech.

Pozorování počtu květních nebo listových růžic s výskytem kolonií mšic se provádí od fenofáze zeleného poupěte do plného růžového poupěte.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. více než 10 kolonií mšic (nymf i zakladatelek) na 100 růžicích v období před květem jabloní.

Střední výskyt vajíček **mery jabloňové (Cacopsylla mali)** byl zjištěn v okrese Jeseník (Javorník-Město, Javorník-Ves) na insekticidy neošetřovaných stromech.

Střední a silné výskyty mery jabloňové jsou problémem neošetřovaných stromů. Při provádění předjarního ošetření insekticidy jsou výskyty většinou velmi slabé až nulové.

Střední výskyt přezimujících stádií **štítenky čárkovité (Lepidosaphes ulmi)** zaznamenali v okrese Olomouc (Vilémov).

Případné ošetření je nutné zaměřit na vylíhlé larvy, které ještě nemají vytvořený štítek. Ošetření se provede po zjištění většiny vylíhlých larev ze zimních vajíček.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek